

A.N. Groenewegen

PR No. 20-84

**RENTABILITEIT EN FINANCIERING VAN DE
CHAMPIGNONTEELT IN NEDERLAND OVER 1984**

Maart 1986

**Landbouw-Economisch Instituut
Afdeling Tuinbouw**

REFERAAT

RENTABILITEIT EN FINANCIERING VAN DE CHAMPIGNONTEELT IN NEDERLAND OVER 1984

Groenewegen, A.N.

Den Haag, Landbouw-Economisch Instituut, 1985

33 p., 4 tab.

Deze publikatie geeft informatie over de bedrijfsresultaten, het inkomen, het financieringsgedrag en de vermogenspositie. De champignonbedrijven hadden gemiddeld een winst van f 14.890,-, dat is 4% van de kosten (in 1983 -13% van de kosten).

Het totaalinkomen bedroeg f 123.110,- per ondernemer. De gezinsbestedingen waren f 65.980,- (inclusief f 13.760,- aan persoonlijke belastingen en premies). De besparing bedroeg derhalve f 57.130,- per ondernemer). Per bedrijf kwam f 109.050,- aan eigen middelen ter beschikking. Het vreemd vermogen nam toe met f 21.800,- zodat totaal f 130.850,- aan middelen beschikbaar kwam. Op leningen o/g werd f 36.950,- afgelost en de bruto-investeringen minus WIR-premiebedroegen f 53.340,- (in 1983 f 24.620,-). De totale bezittingen bedroegen f 706.770,- per bedrijf, deze werden gemiddeld met 59% eigen vermogen gefinancierd.

Rentabiliteit/Inkomen/Financiering/Champignonteelt/Nederland

Overname van de inhoud toegestaan, mits met duidelijke bronvermelding.

Inhoud

Blz.

1.	OPZET EN METHODE VAN HET ONDERZOEK	5
1.1	Doel	5
1.2	De steekproef	5
1.3	De methode	6
1.3.1	Algemeen	6
1.3.2	De bescheiden	7
1.3.3	De berekende kosten en opbrengsten	7
1.3.4	De balans	8
1.3.5	De gebruikte begrippen	8
1.4	De groepering van de bedrijven	9
2.	DE BEDRIJFSUITKOMSTEN	10
2.1	Het grondgebruik, de arbeidsbezetting en het energieverbruik	10
2.2	De bedrijfsresultaten	10
2.2.1	Per bedrijf	10
2.2.2	Per m ² teeltoppervlakte voor champignons	13
2.3	De spreiding van het ondernemersoverschot in % van de kosten (rentabiliteit)	13
2.4	Arbeidsopbrengst, inkomen, gezinsbesteding en besparing per ondernemer	15
2.5	De spreiding van de arbeidsopbrengst, het inkomen en de besparing	15
3.	DE FINANCIERING	17
3.1	De herkomst van middelen	17
3.2	De besteding van middelen	17
3.3	De balans	18
3.3.1	Activa	18
3.3.2	Passiva	18
3.4	De toename van het eigen vermogen van 31 december 1983 tot 31 december 1984	18
3.5	De spreiding van het eigen vermogen in procenten van het totaalvermogen (solvabiliteit) per 31 december 1984	19
3.6	Liquiditeiten, voorraad materialen e.d. en veldinventaris minus vreemd vermogen op korte termijn	19
3.7	De spreiding van de liquiditeiten, voorraad materialen e.d. en veldinventaris minus vreemd vermogen op korte termijn in procenten van de kosten	19

INHOUD (vervolg)

Blz.

BIJLAGEN

1.	Grondgebruik over 1984	20
2.	Arbeidsbezetting en energieverbruik over 1984	20
3.	Bedrijfsresultaten over 1984	21
4.	Spreiding van het ondernemersoverschot in % van de kosten	22
5.	Inkomen, gezinsbesteding en besparing in 1984	23
6.	Spreiding van de arbeidsopbrengst van de ondernemer, het ondernemersinkomen en het totaalinkomen	24
7.	Spreiding van de besparing	24
8.	Herkomst van middelen	25
9.	Besteding van middelen	26
10.	Balans per 31 december 1984	27
11.	Samenstelling van het vreemde vermogen per 31 december 1984 en de vermogensvergelijking	28
12.	Spreiding van het eigen vermogen in procenten van het totaalvermogen (solvabiliteit) per 31 december 1984	29
13.	Liquiditeiten, voorraad materialen e.d. en veldinventaris minus vreemd vermogen op korte termijn	29
14.	Spreiding van de liquiditeiten, voorraad materialen e.d. en veldinventaris minus vreemd vermogen op korte termijn in procenten van de kosten	30
15.	Bedrijfsresultaten (gemiddeld per bedrijf) en het inkomen, de gezinsbesteding en de besparing (gemiddeld per ondernemer) over de jaren 1981 t/m 1984	31
16.	Herkomst en besteding van middelen en de balansen over de jaren 1981 t/m 1984	32

1. Opzet en methode van het onderzoek

1.1 Doel

Het doel van het onderzoek is inzicht te verkrijgen in het niveau en de ontwikkeling van de rentabiliteit, de inkomensvorming, het financieringsgedrag alsmede de vermogenspositie. Het onderzoek wordt uitgevoerd in acht takken van tuinbouw, te weten:

1. groenteteelt onder glas;
2. snijbloemen onder glas;
3. potplantenteelt onder glas;
4. champignonteelt;
5. fruitteelt;
6. groenteteelt in de open grond;
7. boomkwekerij;
8. bloembollenteelt.

Van de onder 1 t/m 6 genoemde takken van tuinbouw worden ramingen van de rentabiliteit gemaakt die in de laatste maanden van het betreffende boekjaar of oogstjaar worden gepubliceerd. Deze ramingen worden gevolgd door "voorlopige cijfers" van de rentabiliteit die worden opgenomen in het: "Landbouw-Economisch Bericht". Deze publikatie verschijnt een half jaar na afsluitdatum van het boekjaar. De cijfers in dit rapport hebben een definitief karakter en zijn gebaseerd op boekhoudingen die door het LEI zijn samengesteld. Dit onderzoek wordt uitgevoerd in het kader van de algemene opdracht van het Ministerie van Landbouw en Visserij en het bedrijfsleven jaarlijks de bedrijfseconomische resultaten van de tuinbouw te onderzoeken.

1.2 De steekproef

De steekproeven ten behoeve van dit onderzoek worden eenmaal in de vijf jaar vernieuwd en tussentijds bijgesteld. De steekproef van de champignonteelt in Nederland is m.i.v. het boekjaar 1984 vernieuwd en is gebaseerd op de Landbouwtelling 1982.

De populatie - waaruit de steekproef voor de champignonteelt is samengesteld - heeft betrekking op bedrijven:

- a. waarvan de ondernemer een agrarisch hoofdberoep heeft;
- b. met een bedrijfsomvang van 70 sbe en meer;
- c. waarvan 60% en meer van de sbe betrekking heeft op de champignonteelt.

Aan deze criteria voldeden 663 bedrijven met een teeltoppervlakte champignons van 6445 are.

De bedrijven zijn met drie verschillende steekproefpercentages in de steekproef vertegenwoordigd, te weten:

- a. 3,7% voor bedrijven met 70-160 sbe;
- b. 6,7% voor bedrijven met 160-340 sbe;
- c. 16,7% voor bedrijven met 340 sbe en meer.

Hieruit blijkt dat de "grote" bedrijven sterker in de steekproef zijn vertegenwoordigd dan de "kleine" bedrijven 1). Bij de vaststelling van voornoemde steekproefpercentages is er rekening mee gehouden dat bij de werving niet alle bedrijven geschikt zouden zijn. Vanuit de Landbouwtelling zijn niet alle kenmerken van het bedrijf af te lezen, waardoor een aantal bedrijven niet in het onderzoek kon worden betrokken. Als ongeschikte bedrijven voor het onderzoek werden aangemerkt:

- a. bedrijven die gemengd waren met andere takken van bedrijf of beroep;
- b. bedrijven die niet meer in produktie zijn;
- c. bedrijven die te veel handel hadden.

Uiteindelijk konden in het boekjaar 1984 41 bedrijven in het onderzoek worden betrokken. Deze 41 bedrijven vertegenwoordigen een populatie van 522 bedrijven met een teeltoppervlakte champignons van 5763 are 2). De landelijke teeltoppervlakte champignons bedroeg in 1984 7528 are. Met dit onderzoek wordt hiervan 77% gerepresenteerd.

1.3 De methode

1.3.1 Algemeen

Voor alle deelnemende bedrijven is een bedrijfseconomische boekhouding samengesteld, dit betekent dat de arbeid van de ondernemers en de gezinsleden is gewaardeerd en toegevoegd aan de kosten. Eveneens zijn onder de kosten opgenomen de - op bedrijfseconomische basis - berekende afschrijving op de duurzame slijtende produktiemiddelen en de rente over het geïnvesteerde vermogen. De uitkomsten van dit onderzoek zijn niet te vergelijken met de in-

- 1) Op eerstgenoemde bedrijven is de bijdrage aan de totale produktie veel groter dan van laatstgenoemde bedrijven. Ervan uitgaande dat slechts een beperkt aantal bedrijven per tak van tuinbouw in het onderzoek kan worden opgenomen, wordt door deze werkwijze de betrouwbaarheid van de cijfers vergroot. Rekenkundig zijn de verschillen in de steekproefpercentages geëlimineerd door voor elk steekproefpercentage een wegingsfactor vast te stellen. De wegingsfactor is gelijk aan 100 gedeeld door het steekproefpercentage.
- 2) De populatie waarop deze steekproef is gebaseerd is beschreven in LEI-publikatie "Mededeling 311".

komens en vermogens die op basis van de fiscale wetgeving worden vastgesteld.

Bij de vaststelling van de nieuwwaarde van de duurzame slijtende produktiemiddelen is rekening gehouden met de aanspraak 1) op WIR-premie. Dit betekent dat de bedrijfseconomische waarde van alle duurzame slijtende produktiemiddelen is gebaseerd op de nieuwwaarde minus de aanspraak op WIR-premie. Dit geldt ook voor de berekende aanwas, de afschrijving en de rente m.b.t. de duurzame slijtende produktiemiddelen.

29% van de bedrijven heeft gekozen voor de "ondernemersregeling" in de zin van de wet op de omzetbelasting; dit betekent dat voor deze bedrijven de kosten, de opbrengsten, de investeringen en de waardering van de duurzame slijtende produktiemiddelen exclusief omzetbelasting zijn opgenomen. Voor de resterende bedrijven die onder de "Landbouwregeling" vallen is alles inclusief omzetbelasting opgenomen.

1.3.2 De bescheiden

De betaalde kosten en de ontvangen opbrengsten zijn voor een groot deel ontleend aan de kas- en bankbescheiden, de loonstaten en de rekeningen van toeleveringsbedrijven of anderen die diensten hebben verleend. Dit geldt eveneens voor investeringen in duurzame produktiemiddelen, het aantrekken of aflossen van vreemd vermogen, het ontvangen van subsidies, enz. Bij de veilingen werden voor een deel van de bedrijven - informatie verkregen over de bruto-veilingomzet, de veilingkosten en voor zover mogelijk ook een opgave van de kwantitatieve opbrengsten.

1.3.3 De berekende kosten en opbrengsten

De afschrijving op de duurzame slijtende produktiemiddelen is gebaseerd op de nieuwwaarde minus aanspraak op WIR-premie waarbij rekening is gehouden met de economische levensduur en het waardeverloop van de objecten.

De rente over het geïnvesteerd vermogen is bepaald op 7,00% met uitzondering van het vermogen dat in de grond is opgesloten en de normale behoefte aan vlottende middelen waarover respectievelijk 2,50% en 8,50% is berekend. Het geïnvesteerde vermogen 2) is de som van: de waarde van de grond; de economische boekwaarde van de dode en levende inventaris; de normale behoefte aan vlottende middelen.

- 1) Onder aanspraak op WIR-premie is verstaan de basispremie en de gemiddelde kleinschaligheidstoeslag. Deze bedroeg in 1984 voor gebouwen, glasopstanden en vaste installaties 17% en voor de overige duurzame slijtende produktiemiddelen 18%.
- 2) Deze investeringen omvat ook de bedrijfsmiddelen die door de ondernemer zijn gepacht. Over deze waarde is geen rente in de kosten opgenomen.

De kosten van de handenarbeid van de ondernemer en gezinsleden zijn berekend op basis van een taxatie van de door hen verrichte hoeveelheid handenarbeid. Deze arbeid is op CAO-basis (incl. het werkgeversdeel in de sociale lasten) gewaardeerd.

De kosten van plantopstanden zijn in het jaar van aanplant onder de kosten opgenomen. Een groot deel van dit bedrag is tegenboekt onder de opbrengsten op de rekening: "aanwas vaste plantopstanden". Dit bedrag wordt verdeeld over de produktieve periode van de plantopstand. De bedragen per jaar zijn onder de kosten opgenomen op de rekening: "afschrijving vaste plantopstand". Bij de vaststelling van deze normen is rekening gehouden met de aanspraak op WIR-premie op de zogenaamde "insteekkosten".

Het ondernemersoverschot is het verschil tussen de opbrengsten en de kosten. In de kosten is geen vergoeding opgenomen voor leiding en toezicht van de ondernemer. Dit kostenelement maakt derhalve deel uit van het ondernemersoverschot. Dit laatste mag dan ook niet worden aangezien voor de bedrijfseconomische winst.

1.3.4 De balans

De grond is gewaardeerd op f 35.000,- tot f 44.000,- per hectare.

De duurzame slijtende produktiemiddelen zijn geactiveerd tegen de boekwaarde op basis van de nieuwwaarde minus aanspraak op WIR-premie. Deze is ontleend aan gegevens die ook ten behoeve van de afschrijvings- en renteberekening zijn verzameld.

De woonhuizen zijn geactiveerd tegen de boekwaarde op basis van de herbouwwaarde.

Voor de waardering van de plantopstand is gebruik gemaakt van stichtingskostenberekeningen van het LEI. In de balansen zijn ook de privé-bezittingen opgenomen. Met de vordering van WIR-premie is rekening gehouden.

Het totale vreemde vermogen is onderscheiden in: vreemd vermogen op lange termijn en vreemd vermogen op korte termijn. Wat de belastingen betreft is alleen rekening gehouden met nog te betalen omzet- en loonbelasting. De nog te betalen persoonlijke belastingen zijn niet opgenomen.

1.3.5 De gebruikte begrippen

Ondernemersoverschot in procenten van de kosten

Het ondernemersoverschot in procenten van de kosten is zowel in een gewogen als in een ongewogen gemiddelde tot uitdrukking gebracht. Bij de berekening van het gewogen kengetal is het totale ondernemersoverschot van alle bedrijven van een groep gedeeld door 1% van het totaal van de kosten van die bedrijven. Voor de berekening van het ongewogen gemiddelde is deze deling voor elk bedrijf afzonderlijk verricht, waarna het gemiddelde van de kengetallen werd vastgesteld.

Arbeidsopbrengst per mensjaar

De arbeidsopbrengst per mensjaar is het bedrag dat door allen, die arbeid in het bedrijf hebben verricht samen als inkomen is genoten. Het is de som van ondernemersoverschot en de kosten van arbeid. Na deling van dit inkomen door het aantal - tot volwaardige arbeidskrachten herleide - manjaren, verkrijgt men de gemiddelde arbeidsopbrengst per mensjaar.

Inkomen, besparing en gezinsbesteding (gemiddeld per ondernemer)

- Arbeidsopbrengst van de ondernemer: ondernemersoverschot vermeerderd met de - als kosten gecalculerde - vergoeding voor de handenarbeid van de ondernemer;
- Ondernemersinkomen van de ondernemer: arbeidsopbrengst van de ondernemer vermeerderd met het saldo van berekende en betaalde rente alsmede de in 1984 ontvangen rentesubsidie;
- Gezinsinkomen uit bedrijf: ondernemersinkomen verhoogd met de - als kosten gecalculerde - vergoeding voor de handenarbeid van de gezinsleden;
- Totaalinkomen: gezinsinkomen uit bedrijf verhoogd met het inkomen buiten bedrijf;
- Besparing: mutaties in het eigen vermogen verminderd met de investeringssubsidie, erfenissen en/of schenkingen, koerswinsten of -verliezen op effecten, boekwinsten of -verliezen op produktiemiddelen e.d.;
- Gezinsbesteding: het totaalinkomen verminderd met de besparing.

1.4 De groepering van de bedrijven

In deze publikatie zijn de gegevens opgenomen van 41 deelnemende champignonbedrijven. Door het geringe aantal bedrijven konden deze niet nader worden onderscheiden.

In de bijlagen 15 en 16 zijn gegevens opgenomen van alle deelnemende champignonbedrijven in de jaren 1981 t/m 1984.

2. De bedrijfsuitkomsten

2.1 Het grondgebruik, de arbeidsbezetting en het energieverbruik

De champignonbedrijven hadden gemiddeld 210 are grond in gebruik. De teeltoppervlakte t.b.v. de champignons was gemiddeld 1.104 m² per bedrijf; op deze oppervlakte werden in 1984 gemiddeld 4,7 champignonteelten uitgevoerd.

De spreiding van de gemiddelde teeltoppervlakte voor champignons in m² was als volgt:

18%	van de bedrijven met minder dan	600 m ²
48%	van de bedrijven met	600 - 1000 m ²
25%	van de bedrijven met	1000 - 2000 m ²
9%	van de bedrijven met meer dan	2000 m ²

De arbeidsbezetting was op het gemiddelde champignonbedrijf 4,14 mensjaar nl.2,12 mensjaar arbeid van ondernemers en gezinsleden (waarvan echtgenotes 0,47 mensjaar) en 2,02 mensjaar arbeid van personeel; 42% van de werkzaamheden van het personeel zijn uitgevoerd door medewerkers met een vast dienstverband. Het gemiddelde kwantitatieve verbruik van energie is opgenomen in bijlage 2. Het blijkt dat er gemiddeld 23.300 m³ gas, 10.100 liter HBO I en 46.200 KWH elektriciteit is verbruikt. Een uitvoerig beeld van het grondgebruik geeft bijlage 1. De arbeidsbezetting en het energieverbruik zijn opgenomen in bijlage 2.

2.2 De bedrijfsresultaten

2.2.1 Per bedrijf

Voor de champignonbedrijven werd gemiddeld een positief resultaat berekend van f 14.890,- per bedrijf, dat is 4% van de kosten. (In 1983 -13% van de kosten). De produktie van champignons bedroeg gemiddeld 130 ton per bedrijf; de gemiddelde prijs f 3,02 (1983: f 2,61) per kg. De hogere produktie en de aanzienlijk hogere prijs van champignons in 1984 waren ruimschoots voldoende om de stijging van de kosten te compenseren, waardoor de rentabiliteit steeg van -13% in 1983 tot +4% in 1984 (zie tabel 2.1 en bijlage 3).

De arbeidskosten van de ondernemers, de gezinsleden en het vreemde personeel maakten samen voor 37% en de afschrijving en rente voor 17% deel uit van de totale kosten.

De arbeidsopbrengst van de ondernemer - dat is het ondernemersoverschot verhoogd met de als kosten gecalculerde vergoeding voor de handenarbeid van de ondernemer - bedroeg gemiddeld

f 81.200,- per ondernemer (in 1983 f 13.100,-). Bij de berekening van o.a. de arbeidsopbrengst van de ondernemer kan het voorkomen dat extreem hoge uitkomsten van een kleine groep ondernemers het gemiddelde cijfer sterk beïnvloeden; het gevolg is dat het aantal ondernemers met een arbeidsopbrengst onder het gemiddelde groter is dan het aantal boven het gemiddelde. Ter vergelijking is daarom tevens de gemiddelde arbeidsopbrengst van de ondernemer van een "mediane" 1) groep van ondernemers gegeven. Het mediaan-gemiddelde bedroeg f 66.420,- (zie tabel 2.1).

Tabel 2.1 De bedrijfsresultaten (gemiddeld per bedrijf)

Aantal bedrijven	41	
Aantal sbe	304	
Aantal teelten (gemiddeld per bedrijf)	4,7	
Champignons (teeltoppervlakte)	1.104 m ²	
Productie van champignons	130.496 kg	
Gem. prijs per kg (excl. omzetbelasting)	3,02 gld	
Arbeidsbezetting in mensjaren	4,14	
Geïnvesteed vermogen per 1 januari 1984	369.000	
Kosten:		in %
Arbeidskosten	147.140	37
Rente en afschrijving	67.570	17
Compost, broed en dekgrond	90.920	22
Energie	27.850	7
Afleveringskosten	20.710	5
Overige kosten	48.890	12
Totale kosten	403.080	100
Opbrengsten:		
Champignons	406.500	97
Overige opbrengsten	11.470	3
Totale opbrengsten	417.970	100
Ondernemersoverschot	14.890	
Idem in % van de kosten	4	
Arbeidsopbrengst van de ondernemer:		
per ondernemer	81.200	
mediaan gemiddelde	66.420	

1) Onder mediane groep is hier verstaan 20% van het totaal aantal waarnemingen, te weten 10% links en 10% rechts van de mediaan. De mediaan is de middelste van alle waarnemingen als deze naar "grootte" zijn gerangschikt.

Tabel 2.2 Spreiding van kosten en opbrengsten per m2 teeltoppervlakte
(aantal bedrijven per kosten- en opbrengstenklasse in %)

Kosten per m2 in gld	Opbrengsten per m2 in										To- taal
	150,-	200,-	250,-	300,-	350,-	400,-	450,-	500,-	en meer		
	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
150,- - 200,-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
200,- - 250,-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3
250,- - 300,-	-	-	6	-	-	3	-	-	-	-	15
300,- - 350,-	-	3	4	7	3	2	1	-	-	-	20
350,- - 400,-	-	5	5	6	11	1	-	-	-	-	34
400,- - 450,-	-	-	-	3	6	3	-	-	8	-	14
450,- - 500,-	-	-	-	-	-	-	6	1	-	-	7
500,- en meer	-	-	-	-	-	-	3	4	-	-	7
Totaal	3	8	15	22	20	9	10	13			100
Gem. aantal teelten	4,2	4,1	4,4	4,4	4,4	5,4	5,3	5,9			4,7
Gem. % sbe champignons	100	99	95	98	98	97	82	96			96

N.B. De cijfers onder de diagonale lijn betreffen percentages verliesgevende bedrijven.

2.2.2 Per m2 teeltoppervlakte voor champignons

Uitgedrukt per m2 teeltoppervlakte bedroegen de gemiddelde kosten f 365,- en de opbrengsten f 379,-. De spreiding van deze cijfers per m2 is groot. De kosten variëren van f 247,- tot f 601,-, de opbrengsten van f 191,- tot f 624,- per m2. De procentuele verdeling van het aantal bedrijven over klassen van kosten en opbrengsten is in tabel 2.2 opgenomen. Hierbij dient te worden opgemerkt dat alle kosten en opbrengsten zijn toegerekend aan de champignonteelt. De 49% winstgevende bedrijven - die boven de diagonale lijn zijn aangegeven - hadden een hogere opbrengst dan f 300,- per m2. In de klassen met een lagere opbrengst dan f 300,- kwamen geen winstgevende bedrijven voor.

Het ondernemersoverschot bedroeg in 1984 positief f 14,- per m2.

De spreiding van het ondernemersoverschot in dat jaar varieerde van -f 160,- per m2 tot +f 141,- per m2 (tabel 2.3).

Tabel 2.3 Spreiding van het ondernemersoverschot per m2 teeltoppervlakte (aantal bedrijven per klasse in %)

		1984
Ondernemersoverschot per m2 teeltoppervlakte		%
Negatief	f 150,- en meer	5
	f 150,- - f 100,-	8
	f 100,- - f 75,-	6
	f 75,- - f 50,-	9
	f 50,- - f 25,-	16
	f 25,- - f 0,-	7
Totaal negatief		51
Positief	f 0,- - f 25,-	21
	f 25,- - f 50,-	13
	f 50,- - f 75,-	2
	f 75,- - f 100,-	4
	f 100,- en meer	9
Totaal positief		49

2.3 De spreiding van het ondernemersoverschot in % van de kosten (rentabiliteit)

Wanneer we het ondernemersoverschot bezien als een percentage van de kosten, blijken de verschillen groot te zijn (zie bijlage 4). Van de deelnemende bedrijven had 49% een positieve rentabiliteit. Deze groep van winstgevende bedrijven nam gezamenlijk 64% van de totale produktiewaarde voor zijn rekening. Van de resterende 51% van de bedrijven had 32% een negatieve rentabiliteit van 1 tot 20%; 19% van de bedrijven had een verlies van 20% en meer.

Tabel 2.4 Spreiding van het ondernemersoverschot in procenten van de kosten (aantal bedrijven per rentabiliteits- en sbe-klasse in procenten)

		Indeling op basis van sbe											
		waaraan bedrijven met											
Alle bedrijven		70 - 180 sbe		180 - 240 sbe		240 sbe en meer							
		verse compost	door- groeide compost	verse compost	door- groeide compost	verse compost	door- groeide compost	verse compost	door- groeide compost	verse compost	door- groeide compost	verse compost	door- groeide compost
		%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
Aantal bedrijven		27	14	8	-	8	2	11	12				
Rentabiliteitsklasse													
Negatief													
40 en meer		5	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-
40 - 30		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
30 - 20		14	-	3	-	11	-	-	-	-	-	-	-
20 - 10		13	3	3	-	2	3	8	-	-	-	-	-
10 - 0		14	2	10	-	3	-	1	2				
Totaal verliesgevend		46	5	21	-	16	3	9	2				
Positief													
0 - 10		23	7	11	-	11	3	1	4				
10 - 20		5	3	-	-	-	-	5	3				
20 - 30		-	6	-	-	-	-	-	6				
30 en meer		4	1	-	-	-	-	4	1				
Totaal winstgevend		32	17	11	-	11	3	10	14				
		78	22	32	-	27	6	19	16				

De spreiding van de rentabiliteit is per bedrijfsgrootteklasse - met een onderverdeling naar het verbruik van verse - en door-groeide compost - opgenomen in tabel 2.4. Het blijkt dat 4/5 deel van de 22% bedrijven die door-groeide compost hebben verbruikt een positief resultaat had. Het verbruik van door-groeide compost komt het meest voor op de bedrijven met een bedrijfsomvang van 240 sbe en meer, de relatief grote bedrijven. Van deze 35% "grote" bedrijven had 2/3 deel een positieve rentabiliteit.

2.4 Arbeidsopbrengst, inkomen, gezinsbesteding en besparing per ondernemer

De arbeidsopbrengst van de ondernemer - bestaande uit het ondernemersoverschot en de als kosten gecalculeerde vergoeding voor de handenarbeid van de ondernemer - bedroeg gemiddeld f 81.200,- (in 1983 f 13.100,-). Het ondernemersinkomen per ondernemer - de arbeidsopbrengst vermeerderd met het saldo van de berekende en betaalde rente en de rentesubsidie - bedroeg gemiddeld f 87.130,- (in 1983 f 17.860,-).

Het gezinsinkomen uit het bedrijf - dat is het ondernemersinkomen vermeerderd met de vergoeding voor de handenarbeid van de gezinsleden - werd op f 106.950,- becijferd (in 1983 f 34.270,-).

Het inkomen buiten bedrijf - gemiddeld f 16.160,- per ondernemer - is gespecificeerd opgenomen in bijlage 5. Hieruit blijkt dat de economische huurwaarde van de eigen woning, welke gesteld is op 6% van de boekwaarde van de woning, het belangrijkste bestanddeel is van het inkomen buiten bedrijf.

Het totaalinkomen - gezinsinkomen uit het bedrijf vermeerderd met het inkomen buiten bedrijf - bedroeg gemiddeld f 123.110,- (in 1983 f 51.160,-) per ondernemer.

De gezinsbesteding ligt gemiddeld op een niveau van f 65.980,- (waarvan f 13.760,- aan persoonlijke belastingen en premie volksverzekering). Dit heeft tot een besparing geleid van f 57.130,- per ondernemer (in 1983 een ontsparing van f 34.010,-).

2.5 De spreiding van de arbeidsopbrengst, het inkomen en de besparing

De spreiding in de arbeidsopbrengst van de ondernemer, het ondernemersinkomen en het totaalinkomen is opgenomen in bijlage 6. Het blijkt dat 95% van de ondernemers een positieve arbeidsopbrengst had; 80% van de ondernemers had een arbeidsopbrengst hoger dan f 15.000,- en 64% hoger dan f 45.000,- (arbeidskosten voor een volwaardige arbeidskracht van 27 jaar en ouder is f 47.200,- in 1984). De ondernemers met een negatieve arbeidsopbrengst (5%) hebben een bedrijfsverlies (negatief ondernemersoverschot) dat hoger was dan de gecalculeerde vergoeding voor de handenarbeid van de ondernemer.

Van het totaalinkomen, gemiddeld f 123.110,- per ondernemer had 94% een totaalinkomen hoger dan f 30.000,-, 72% hoger dan f 60.000,- en 48% hoger dan f 120.000,- (zie bijlage 6). Van de ondernemers had 1% een negatief totaalinkomen.

De spreiding van de besparing is opgenomen in bijlage 7. Hieruit blijkt dat 77% van de ondernemers heeft bespaard, 23% van de ondernemers heeft ontspaard. 68% had een besparing groter dan f 30.000,- en 38% groter dan f 60.000,-.

3. De financiering

3.1 De herkomst van middelen

Zoals eerder vermeld waren de besparingen in 1984 voor de champignonbedrijven positief, te weten f 62.040,- per bedrijf (in par. 2.5 zijn de besparingen per ondernemer vermeld). De afschrijvingen op de duurzame produktiemiddelen bedroegen f 43.620,- daarvoor kwamen de afschrijvingen en de besparingen in 1984 uit op f 105.660,- (in 1983 f 9.650,-). De overige vermogensmutaties o.a. erfenissen en schenkingen, boekwinsten of verliezen bij desinvesteringen, vermogenssubsidies bedroegen samen f 3.390,-. Toevoeging van dit bedrag aan de afschrijvingen en de besparingen leverde een totaal beschikbaar bedrag aan eigen middelen op van f 109.050,- (in 1983 f 16.730,-).

Het vreemde vermogen nam toe met f 21.800,- (w.v. f 24.570,- door nieuwe leningen o/g op lange termijn) zodat totaal f 130.850,- aan middelen ter beschikking kwam (zie bijlage 8). De aflossingen op leningen o/g zijn m.i.v. het boekjaar 1983 onder de "besteding van middelen" opgenomen.

3.2 De besteding van middelen

Van de beschikbaar gekomen middelen werd in 1984 gemiddeld f 36.950,- afgelost op het vreemde vermogen op lange termijn (exclusief de kredieten van banken) dat is 15,1% van de stand per 1 januari 1984 (zie bijlage 9).

Per bedrijf werd in 1984 f 53.340,- in duurzame produktiemiddelen geïnvesteerd 1) (in 1983 f 24.620,-). De spreiding van de bruto-investering is groot. Er zijn bedrijven (1%) die niet hebben geïnvesteerd en bedrijven (31%) die voor f 40.000,- en meer hebben geïnvesteerd. Laatstgenoemde bedrijven namen 82% van de totale investeringen van de onderzochte bedrijven voor hun rekening.

De overige produktiemiddelen (veldinventaris, materialen en vooruitbetaalde kosten) namen toe met f 2.900,-.

De investeringen en beleggingen (per saldo) buiten het bedrijf bedroegen gemiddeld f 1.280,- te weten:

a. netto-investeringen in woningen	- f 5.730,-
b. deelname veiling e.d.	+ " 530,-
c. leningen o/g	- " 200,-
d. overige beleggingen	+ " 6.680,-
	<hr/>
	+ f 1.280,-
	<hr/>
	=====

1) Dit is na aftrek van de aanspraak op WIR-basispremie en KST, zijnde f 8.530,-.

De liquiditeiten (voorraad produkt, vorderingen, effecten en geldmiddelen) namen - mede als gevolg van de goede rentabiliteit - toe met f 36.380,- (in 1983 af met f 9.820,-).

3.3 De balans

3.3.1 Activa

De totale bezittingen van de ondernemers op de champignonbedrijven werden per 31 december 1984 becijferd op f 706.770,-, gemiddeld per bedrijf.

Hiervan had f 339.600,- (48%) betrekking op duurzame produktiemiddelen, f 22.350,- (3%) op overige produktiemiddelen en f 231.140,- (33%) op overige bezittingen (waaronder de woningen voor f 205.100,-). De resterende f 113.680,- (16%) had betrekking op de liquiditeiten (zie bijlage 10).

3.3.2 Passiva

Het vreemde vermogen is gespecificeerd in bijlage 11. Het vreemde vermogen bedroeg per 31 december 1984 f 292.400,-, dat is 41% van het totale vermogen.

Van het vreemde vermogen op lange termijn is 83% door de Rabobank verstrekt.

3.4 De toename van het eigen vermogen van 31 december 1983 tot 31 december 1984

Voor het gemiddelde bedrijf steeg het eigen vermogen van f 337.890,- per 31 december 1983 tot f 414.370,- per 31 december 1984 als gevolg van:

a. herwaardering i.v.m. wijziging WIR-premie	+ f	3.630,-
b. herwaardering a.g.v. prijswijziging	+ "	9.130,-
c. correctie a.g.v. wijziging in de keuze regeling betreffende omzetbelasting	- "	1.720,-
d. besparing	f	62.040,-
e. overige mutaties in het eigen ver- mogen 1)	+ "	3.400,-
f. mutatie in het eigen vermogen		<u>+ " 65.440,-</u>
Totaal	+ f	<u>76.480,-</u>

De solvabiliteit (eigen vermogen in % van het totaalvermogen) bedroeg gemiddeld per:

31 december 1983	52,4%
1 januari 1984	53,2% (na herwaardering en correcties)
31 december 1984	58,6%

1) Zijn in bijlage 8 gespecificeerd.

De solvabiliteit per 31 december 1984 was 6,2% hoger t.o.v. 31 december 1983. Deze 6,2% is de som van:

a.	herwaardering a.g.v. prijsstijging en WIR-corr.	+ 0,8%
b.	mutatie eigen vermogen	+ 4,2%
c.	mutatie vreemd vermogen	+ 1,2%
		<hr/>
		+ 6,2%

3.5 De spreiding van het eigen vermogen in procenten van het totaalvermogen (solvabiliteit) per 31 december 1984

In bijlage 12 is de spreiding van de solvabiliteit opgenomen. 5% van de bedrijven had een negatieve solvabiliteit, 29% van 0 tot 40%, 35% van 40 tot 80% en 31% van de bedrijven hoger dan 80%.

3.6 Liquiditeiten, voorraad materialen e.d. en veldinventaris minus vreemd vermogen op korte termijn

Voor het gemiddelde champignonbedrijf was het saldo van de aanwezige middelen en schulden op korte termijn f 107.250,-, dat is 27% van de kosten (zie bijlage 13).

3.7 De spreiding van de liquiditeiten, voorraad materialen e.d. en veldinventaris minus vreemd vermogen op korte termijn in procenten van de kosten

In bijlage 14 is de spreiding van dit kengetal opgenomen per 31 december 1984. Voor het gemiddelde champignonbedrijf was de voorraad middelen - per 31 december 1984 - 27% hoger dan het vreemde vermogen op korte termijn. De spreiding is groot, deze varieert van -3% tot 170%.

Van de bedrijven had 24% een hoger saldo van 40% van de jaarkosten, 22% van 20 tot 40% van de jaarkosten en 53% van 0 tot 20% (zie bijlage 14). Bij 1% van de bedrijven was het vreemde vermogen op korte termijn hoger dan de aanwezige middelen.

Bijlagen

Bijlage 1 Grondgebruik over 1984 (gemiddeld per bedrijf)

Aantal bedrijven	41
Aantal sbe	304
Aantal teelten(gem.per bedr)	4.7
<hr/>	
	m2
Champignonbouw(en)	1247
Champignons (teeltoppervl.)	1104
Opengrondstuinbouw:	
groente	1609
fruit	185
overige produkten	511
braakland	479
Totaal tuinbouw	4031
<hr/>	
Akkerbouw en grasland	7932
Verhuurd	5753
Erf,blijvende paden	3319
Totaal kadastrale oppervl.	21035
waarvan eigendom	18145

Bijlage 2 Arbeidsbezetting en energieverbruik over 1984 (gemidd. per bedrijf)

Aantal bedrijven	41
<hr/>	
Aantal ondernemers per bedrijf	1.09
<hr/>	
Gemiddelde leeftijd van de ondernemer	43
<hr/>	
Arbeidsbezetting in mensjaren:	
arbeid v/d ondernemer	1.49
arbeid v/d echtgenotes	.47
arbeid v/d overige gezinsleden	.16
arbeid van vast perso- neel	.85
arbeid van los perso- neel	1.17
Totale arbeidsbezetting	4.14
<hr/>	
Energieverbruik:	
gas m ³ x 1000	23.3
ov. olie lt x 1000	10.1
Totaal verbruik in k/cal x 1.000.000	263
Idem in joules x 1.000.000.000	1101
Electriciteit (x 1000 KWH)	46.2

Bijlage 3 Bedrijfsresultaten over 1984 (gemiddeld per bedrijf)

Aantal bedrijven	41
Omzet in %	100
Geïnvesteerd vermogen per begin van het boekjaar	369000

KOSTEN

Afschrijving duurzame pro- duktiemiddelen	43550
Afschrijving vaste plant- opstand	70
Huur en pacht	1060
Rente	23950
Onderhoud	12390
Electriciteit	9240
Gas	10980
Overige energiekosten	7630
Meststoffen	4020
Compost	70490
Broed	7190
Dekgrond	13240
Zaad-plant-en pootgoed	860
Bestrijdingsmiddelen	4650
Overige materialen	780
Veekosten	100
Werk door derden	9700
Afleveringskosten	20710
Autokosten 1)	3160
Arbeid ondernemers	73280
Arbeid echtgenotes	15880
Arbeid ov.gezinsleden	5640
Arbeid personeel	52710
Overige kosten	12170
TOTAAL	403450
minus subsidie loon	370
TOTALE KOSTEN	403080

OPBRENGSTEN

Groenten	1580
Fruit	290
Boomkwekerij	50
Champignons	406500
Overige tuinbouwprod.	1160
Mutatie veldinventaris	2480
Akkerbouw en veeteelt	1680
Overige opbrengsten	3810
Aanwas vaste plantopstand	260
Aanwas boomkwekerij	160
TOTALE OPBRENGSTEN	417970

ONDERNEMERSOVERSCHOT	14890
in % van de kosten	4
in % van het geinv.verm.	4
Arbeidsopbr. per mensjaar	39210

1)Excl.afschrijving en rente

Bijlage 4. Spreiding van het ondernemersoverschot in procenten van de kosten
(aantal bedrijven per rentabiliteitsklasse in procenten)

Aantal bedrijven	41
Rentabiliteitsklasse	%
Negatief	
40 en meer	5
40 - 30	-
30 - 20	14
20 - 10	16
10 - 0	16
Totaal verliesgevend	51
Positief	
0 - 10	30
10 - 20	8
20 - 30	6
30 en meer	5
Totaal winstgevend	49
Ondernemersoverschot in % van de kosten (ongewogen gemiddelde)	-3
Standaardfout	3,1

Bijlage 5 Arbeidsopbrengst, inkomen, gezinsbesteding en besparing in 1984
(gemiddeld per ondernemer)

Aantal bedrijven	41
Aantal ondernemers	47
Ondernemersoverschot	13720
Handenarbeid v.d.ondernemer	67480
Arbeidsopbrengst v.d.ondern.	81200
Berekende rente +	22060
Ontvangen rente +	640
Betaalde rente -	17900
Saldo	4800
Rentesubsidie	1130
Ondernemersinkomen	87130
Handenarbeid echtgenote	14630
Handenarb. overige gezinsl.	5190
Gezinsinkomen uit bedrijf	106950
Inkomen buiten bedrijf	16160
Totaal inkomen	123110
Premie volksverzekering	8510
Premies vrijw. verzekering	7120
Persoonlijke belastingen	5250
Betaald loon gezinsleden	1710
Overige gezinsbestedingen	43390
Totaal van gezinsbestedingen	65980
Besparing	57130
Specificatie v/h inkomen buiten bedrijf	
Positief	
Huurwaarde woning(en)	9560
Huren buiten bedrijf	1380
Rente buiten bedrijf	2780
Uikering volksverzekeringen	5200
Inkomen uit arbeid	4300
Overige baten	1270
Totaal positief	24490
Negatief	
Afschrijving woning(en)	3870
Onderhoud,verzekering en grondlasten woning(en)	1060
Rente prive-leningen	3380
Overige lasten	20
Totaal negatief	8330
Inkomen buiten bedrijf	16160

Bijlage 6. Spreiding van de arbeidsopbrengst van de ondernemer, het ondernemersinkomen en het totaalinkomen (aantal ondernemers per inkomensklasse in procenten)

	Arbeidsopbrengst	Ondernemersinkomen	Totaal inkomen
Aantal bedrijven	41	41	41
Aantal ondernemers	47	47	47
	%	%	%
- f 30.000,- en meer	-	1	-
- f 30.000,- - -f 15.000,-	-	-	1
- f 15.000,- - -f 0,-	5	5	-
f 0,- - -f 15.000,-	15	7	-
f 15.000,- - -f 30.000,-	11	13	5
f 30.000,- - -f 45.000,-	5	6	15
f 45.000,- - -f 60.000,-	12	16	7
f 60.000,- - -f 90.000,-	22	18	13
f 90.000,- - -f 120.000,-	6	7	11
f 120.000,- en meer	24	27	48
	100	100	100
	*****	*****	*****

Bijlage 7. Spreiding van de besparing (aantal ondernemers per besparingsklasse in procenten)

Aantal bedrijven	41
Aantal ondernemers	47
Besparingsklasse	%
Negatief	
f 30.000,- en meer	6
f 30.000,- - -f 15.000,-	5
f 15.000,- - -f 0,-	12
Totaal negatief	23
Positief	
f 0,- - -f 15.000,-	3
f 15.000,- - -f 30.000,-	6
f 30.000,- - -f 45.000,-	15
f 45.000,- - -f 60.000,-	15
f 60.000,- en meer	38
Totaal positief	77

Bijlage 8 Herkomst van de middelen (gemiddeld per bedrijf)

Aantal bedrijven	41
Afschrijving duurzame produktiemiddelen	43550
Afschrijving vaste plantopst	70
Totaal van afschrijvingen	43620
Besparingen	62040
Totaal van afschrijvingen en besparingen	105660
Erfenissen en schenkingen	1940
Boekwinsten of -verliezen bij desinvesteringen	-650
Koerswinsten of -verliezen op effecten	470
Uitkering van levensverzek.	360
Vergoeding inkomensderving	30
Vermogenssubsidies:	
- meer ontvangen dan berekende WIR-premie	1240
Totaal van vermogenssubs.	1240
Totaal van eigen middelen	109050
Nieuwe leningen o/g op lange termijn	24570
Mutaties van kredieten van banken op lange termijn	-2320
Totaal op lange termijn	22250
Mutaties in vr.vermogen op korte termijn	-450
Totaal van vreemde middelen	21800
Totaal beschikbare middelen	130850

Bijlage 9 Besteding van de middelen (gemiddeld per bedrijf)

Aantal bedrijven	41
Aflossingen op leningen o/g	36950
Bruto investeringen in:	
- grond (in exploitatie)	2960
- bedrijfsgebouwen	15220
- verwarmingsinstallaties	2280
- overige installaties	12900
- machines en werktuigen	18400
- plantopstanden	290
- boomkwekerij	180
- vee	10
- betaling op lopende invest	6730
- overige inventaris	2900
Bruto investering voor af- trek van WIR-premie	61870
Af: aanspraak op WIR basis- premie en KST	8530
Bruto-investeringen minus WIR-premie	53340
Veldinventaris	2480
Materialen	230
Vooruitbetaalde kosten	190
Totaal ov.prod.middelen	2900
Woningen	-5730
Deelname veiling e.d.	530
Leningen u/g	-200
Overige beleggingen	6680
Netto-investeringen en be- leggingen buiten het bedrijf	1280
Voorraad produkt	-20
Vorderingen	4340
Effecten	4060
Spaarrekeningen	20320
Kas, bank en postgiro	7680
Totaal van mutaties en liquiditeiten	36380
Totaal bestedingen van middelen	130850

N.B. Onder bruto-investeringen moet worden verstaan: aankopen minus verkopen tegen boekwaarde.

Bijlage 10 Balans per 31 december 1984 (gemiddeld per bedrijf)

Aantal bedrijven	41
Boekw.slijtende duurz.prod. midd.in % van de nieuwwaarde per begin v.h.boekjaar	37
Idem per einde boekjaar	35
Duurz.prod,middelen:	
Grond(in exploitatie)	58840
Bedrijfsgebouwen	141340
Verwarmingsinstallaties	19220
Overige inatallaties	64420
Machines en werktuigen	39090
Plantopstanden	370
Boomwekerij	400
Vee	210
Bet.op lop.investeringen	7150
Overige inventaris	8560
Totaal	339600
Ov.produktiemiddelen	
Veldinventaris	19360
Voorraad materialen	2450
Vooruitbetaalde kosten	540
Totaal	22350
Liquiditeiten:	
Voorraad produkt	20
Vorderingen	38790
Effecten	14370
Spaarrekeningen e.d.	39910
Kas,lop.rek.banken/giro	20590
Totaal	113680
Overige bezittingen	
Woningen	205100
Deelname veiling e.d.	6480
Leningen u/g	2570
Diversen	16990
Totaal	231140
Totaal activa	706770
Passiva	
Vreemd vermogen	292400
Eigen vermogen	414370
Totaal passiva	706770
Eigen verm.in % v/h totaal vermogen	59

Bijlage 11 Samenstelling van het vreemde vermogen per 31 december 1984 en de vermogensvergelijking (gemiddeld per bedrijf)

Aantal bedrijven	41
Vr.vermogen op lange term.	
Leningen van Rabobanken	216760
Leningen van ov.banken	4110
Leningen van familieleden	5850
Leningen van ov.partic.	480
Kredieten Rabobanken	26460
Kredieten ov.banken	4350
Overig	5610
Totaal	263620
Vr.verm. op korte term.	
Te betalen omzet-en loonbel.	2310
Te betalen kosten	17660
Te betalen investeringen	6430
Overig	2380
Totaal	28780
Totaal vreemd vermogen	292400
vr.verm.in % v/h totaalverm.	41
Vermogensvergelijking	
Eigen verm. per 31-12-1983	337890
Corr.s.g.v.wijziging in de keuzeregeling betr.omzetb.	-1720
Herw. i.v.m.wijz.WIR-premie	3630
Herw. a.g.v.prijswijziging	9130
Eigen verm. per 1-1-1984	348930
Mut. eigen verm. in 1984	65440
Eigen vermogen per 31 december 1984	414370

Bijlage 12. Spreiding van het eigen vermogen in procenten van het totaalvermogen (solvabiliteit) per 31 december 1984
(aantal bedrijven per solvabiliteitsklasse in procenten)

Aantal bedrijven	41
Solvabiliteitsklasse	%
Negatief	5
0 - 10	7
10 - 20	4
20 - 30	4
30 - 40	14
40 - 50	4
50 - 60	12
60 - 70	2
70 - 80	17
80 - 90	8
90 - 100	23
	100
Eigen vermogen in % van het totaalvermogen (ongewogen gemiddelde)	57
Standaardfout	5,4

Bijlage 13 Liquiditeiten, voorraad materialen e.d. en veldinventaris minus
vreemd vermogen op korte termijn per 31-12-1984 (gemidd. per bedrijf)

Aantal bedrijven	41
Kas, lop. rekeningen banken en postgiro	20580
Spaarrekeningen e.d.	39910
Effecten	14370
Voorraad product en vorderingen	38820
Voorr. materialen e.d.	2980
Veldinventaris	19370
A. Totaal	136030
Te betalen omzet- en loonbelasting	2310
Te betalen kosten	17660
Te betalen investeringen	6430
Overig kort krediet	2380
B. Totaal vr. verm. op korte term.	28780
Saldo (A minus B)	107250
id. in % v/d kosten	27

Bijlage 14. Spreiding van de liquiditeiten, voorraad materialen e.d. en veld-
inventaris minus vreemd vermogen op korte termijn in procenten van
de kosten (santal bedrijven per liquiditeitsklasse in procenten)

Aantal bedrijven	41
------------------	----

Liquiditeitsklasse	%
--------------------	---

Negatief

10 - 0% van de jaarkosten	1
Totaal negatief	<u>1</u>

Positief

0 - 10% van de jaarkosten	22
10 - 20% van de jaarkosten	31
20 - 40% van de jaarkosten	22
40 - 60% van de jaarkosten	19
60% en meer van de jaarkosten	5
Totaal positief	<u>99</u>
	100

Bijlage 15. Bedrijfsresultaten (gemiddeld per bedrijf) en het inkomen, de gezinsbesteding en de besparing (gemiddeld per ondernemer) in de jaren 1981 t/m 1984 1)

	1981	1982	1983	1984
Aantal bedrijven	35	34	32	41
Aantal ondernemers	42	42	40	47
Champignons (teeltopp.)	1046 m2	1071 m2	1180 m2	1104 m2
Aantal teelten (per bedrijf)	4,2	4,4	4,5	4,7
Arb.bezetting in mensjaren	4,35	4,27	4,40	4,14
Kosten	x1000 gld.	x1000 gld.	x1000 gld.	x1000 gld.
Arbeidskosten	137,8	146,2	158,9	147,1
Rentekosten	28,4	26,4	27,2	24,0
Afschrijvingen	41,6	45,0	48,6	43,6
Compost, broed en dekgrond	69,5	77,3	91,0	90,9
Overige kosten	70,8	75,4	82,1	97,5
Totale kosten	348,1	370,3	407,8	403,1
Opbrengsten				
Champignons	297,8	323,6	333,8	406,5
Overige opbrengsten	13,5	17,5	19,5	11,5
Totale opbrengsten	311,3	341,1	353,3	418,0
Ondernemersoverschot	-36,8	-29,2	-54,5	14,9
Idem in % van de kosten	- 11	- 8	- 13	4
Percentage winstgevende bedrijven	10	15	11	49
Inkomen en besparing (per ondernemer)				
Arbeidsopbr. v.d. ondern.	21,7	32,4	13,1	81,2
Ondernemersinkomen	24,6	37,5	17,9	87,1
Gezinsinkomen uit bedrijf	42,8	53,1	34,3	107,0
Totaalinkomen	61,1	74,7	51,2	123,1
Premie volksverzek.	3,8	5,2	7,3	8,5
Premie vrijw. verzek.	6,4	7,4	7,5	7,1
Persoonlijke belastingen	5,4	6,6	18,6	5,3
Betaalde arbeidskosten gezinsleden	2,1	1,1	0,9	1,7
Overige gezinsbestedingen	44,7	50,0	50,9	43,4
Totaal van gezinsbest.	62,4	70,3	85,2	66,0
Besparing	- 1,3	4,4	-34,0	57,1
Percentage ondernemers met (positieve) besparing	49	43	18	77

1) Met ingang van 1984 is de steekproef vernieuwd.

Bijlage 16. Herkomst en besteding van middelen en de balansen per 31 december over de jaren 1981 t/m 1984 1)

	1981	1982	1983	1984
Aantal bedrijven	35	34	32	41
Herkomst	x1000 gld.	x1000 gld.	x1000 gld.	x1000 gld.
Afschrijvingen	41,6	45,0	48,6	43,6
Besparingen	<u>- 1,4</u>	<u>5,0</u>	<u>-38,9</u>	<u>62,1</u>
Totaal van afschr. en besp.	40,2	50,0	9,7	105,7
Ov. mutaties in het eigen verm.	<u>0,5</u>	<u>6,5</u>	<u>7,1</u>	<u>3,4</u>
Totaal van eigen middelen	40,7	56,5	16,7	109,1
Nieuwe leningen o/g op lange termijn	p.m.	p.m.	11,4	24,6
Mutaties in het ov. vr.verm.	<u>p.m.</u>	<u>p.m.</u>	<u>9,1</u>	<u>- 2,8</u>
Totaal van beschikbare midd.	<u>p.m.</u>	<u>p.m.</u>	<u>37,2</u>	<u>130,9</u>
Besteding				
Aflossingen op leningen o/g Bruto-investeringen voor aftrek van WIR-premie	p.m.	p.m.	18,3	37,0
Af: aanpraak op WIR-basis premie en KST	23,1	60,4	33,7	61,9
	<u>3,2</u>	<u>9,0</u>	<u>9,1</u>	<u>8,6</u>
Bruto-invest. minus WIR-pr. Mutaties in veldinventaris, materialen e.d.	19,9	51,4	24,6	53,3
Netto-invest. en beleggingen buiten het bedrijf	- 1,2	0,6	2,2	2,9
Mutaties en liquiditeiten	<u>2,1</u>	<u>6,4</u>	<u>1,9</u>	<u>1,3</u>
	<u>7,4</u>	<u>11,3</u>	<u>- 9,8</u>	<u>36,4</u>
Totale besteding van midd.	<u>p.m.</u>	<u>p.m.</u>	<u>37,2</u>	<u>130,9</u>
Balans per 31 december				
Activa	x1000 gld.	x1000 gld.	x1000 gld.	x1000 gld.
Duurz. produktiemidd.	295,1	335,1	336,1	339,6
Liquiditeiten, voorraad materialen en veldinvent.	129,8	149,2	135,4	136,0
Overige bezittingen	<u>230,1</u>	<u>248,1</u>	<u>247,8</u>	<u>231,2</u>
Totaal activa	655,0	732,4	719,3	706,8
Passiva				
Vr. verm. op lange term.	256,8	285,0	307,3	263,6
Vr. verm. op korte term.	27,8	25,5	29,0	28,8
Totaal vreemd vermogen	<u>284,6</u>	<u>310,5</u>	<u>336,3</u>	<u>292,4</u>
Eigen vermogen	370,4	421,9	383,0	414,4
Totaal passiva	655,0	732,4	719,3	706,8
Eigen verm. in % v/h tot.verm.	57	58	53	59
Liquiditeit op korte termijn				
Liq., voorr. mater. en veldinv.	129,8	149,2	135,4	136,0
Vr. verm. op korte termijn	27,8	25,5	28,9	28,8
Saldo	<u>102,0</u>	<u>123,7</u>	<u>106,5</u>	<u>107,2</u>
Idem in % v.d. kosten	29	33	26	27

1) Met ingang van 1984 is de steekproef vernieuwd.

In de reeks "Periodieke Rapportage" zijn op dit gebied verschenen:

- No. 20-83 Rentabiliteit en financiering van de champignonteelt in Nederland over 1983.
- No. 18-83 Rentabiliteit en financiering van de groenteteelt onder glas in Nederland over 1983.
- No. 17-83 Rentabiliteit en financiering van de snijbloemeteelt onder glas in Nederland over 1983.
- No. 16-83 Rentabiliteit en financiering van de potplantenteelt onder glas in Nederland over 1983.
- No. 15-83 Rentabiliteit en financiering van de tuinbouw onder glas in Nederland over 1983.
- No. 22-83 Rentabiliteit en financiering van de fruitteelt in Nederland over 1983 (oogst 1983/84).
- No. 19-83 Rentabiliteit en financiering van de groenteteelt in de open grond in Nederland over 1983.
- No. 23-83 Rentabiliteit en financiering van de boomkwekerij in Boskoop e.o., Midden-Betuwe, Zeeland, Noord-Brabant en Limburg over 1983/84.
- No. 21-83 Rentabiliteit en financiering van de bloembollenteelt in Nederland over 1983.